



COMUNICAT DE PRESĂ nr. 129/23

Luxemburg, 24 iulie 2023

Hotărârea Curții în cauza C-107/23 PPU | Lin ¹

Combaterea fraudei care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene: normele naționale privind prescripția în materie penală trebuie să permită o prevenire și o reprimare efective

Instanța națională este obligată, în principiu, să înlăture normele sau jurisprudența naționale care creează un risc sistemic de impunitate pentru asemenea infracțiuni

Mai mulți resortisanți români condamnați la pedepse cu închisoarea pentru evaziune fiscală privind printre altele taxa pe valoarea adăugată (TVA), au sesizat Curtea de Apel Brașov (România) pentru a contesta condamnarea lor definitivă, invocând prescripția răspunderii lor penale.

În susținerea poziției lor, aceste persoane condamnate invocă printre altele două decizii ale Curții Constituționale a României (pronunțate în anii 2018 și 2022), prin care a fost invalidată o dispoziție națională care reglementează cauzele de întrerupere a termenului de prescripție în materie penală, cu alte cuvinte acte de procedură sau hotărâri care întrerup prescripția răspunderii penale. În urma acestor decizii, pentru o perioadă de aproape patru ani, dreptul român nu a prevăzut nicio cauză de întrerupere a acestui termen. În mod concret, aceasta înseamnă că, în această perioadă și în aplicarea concepției române a principiului legalității infracțiunilor și pedepselor care include normele de prescripție, niciun act de procedură nu a putut avea ca efect întreruperea prescripției. În plus, persoanele condamnate susțin că această lipsă a unor cauze de întrerupere ar constitui o lege penală mai favorabilă (*lex mitior*), a cărei aplicare retroactivă o solicită pentru a exclude caracterul întreruptiv al unor acte de procedură îndeplinite înainte de anul 2018. Ținând seama de data faptelor incriminate, respectivele persoane condamnate apreciază astfel că termenul de prescripție s-ar fi împlinit înainte ca decizia de condamnare să rămână definitivă, ceea ce ar conduce la încetarea procesului penal și la imposibilitatea de a le condamna.

Curtea de Apel Brașov exprimă îndoiele cu privire la compatibilitatea unei astfel de interpretări cu dreptul Uniunii. Aceasta ar avea ca efect exonerarea persoanelor condamnate în cauză, dar și a unui număr considerabil de alte persoane de răspunderea lor penală pentru infracțiuni de fraudă fiscală susceptibilă să aducă atingere intereselor financiare ale Uniunii. Pe de altă parte, Curtea de Apel Brașov subliniază că, pentru a se conforma dreptului Uniunii, ar putea fi pusă în situația de a trebui să lase neaplicată jurisprudența Curții Constituționale și/sau a instanței supreme naționale. Or, noul regim disciplinar din România ar permite sancționarea judecătorilor care nu respectă această jurisprudență. Instanța română se întreabă, în acest context, dacă supremația dreptului Uniunii se opune posibilității ca răspunderea disciplinară a judecătorilor care o compun în litigiul principal să fie angajată. Aceasta a decis, așadar, să adreseze Curții întrebări cu privire la fiecare dintre aceste aspecte.

Nerespectarea obligației de a prevedea sancțiuni penale efective în vederea protejării intereselor financiare

¹ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

ale Uniunii încalcă dreptul Uniunii

Dreptul Uniunii impune statelor membre să combată fraudă și orice altă activitate ilegală care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii prin măsuri disuasive și efective. **Ca atare, Curtea arată că aceste state trebuie să se asigure că normele privind prescripția prevăzute de dreptul național permit o reprimare efectivă a infracțiunilor legate de astfel de fraude.** Or, soluțiile jurisprudențiale adoptate în România, din care rezultă că, timp de aproape patru ani, dreptul român nu a prevăzut nicio cauză de întrerupere a termenului de prescripție a răspunderii penale, ar genera un risc sistemic de impunitate pentru infracțiunile în discuție care nu este compatibil cu cerințele dreptului Uniunii. Acest risc este accentuat de o eventuală aplicare retroactivă a acestei lipse de cauze de întrerupere unei perioade anterioare, în temeiul principiului legii penale mai favorabile (*lex mitior*).

Obligațiile instanțelor naționale însărcinate cu aplicarea dreptului Uniunii și necesara protecție a drepturilor fundamentale

Curtea amintește că instanțele naționale trebuie să lase neaplicate reglementarea și jurisprudența națională în cazul în care acestea conduc la prescrierea răspunderii penale într-un număr atât de mare de cazuri de fraudă gravă care aduce atingere intereselor financiare ale Uniunii, încât rezultă de aici un risc sistemic de impunitate a unor astfel de infracțiuni.

Cu toate acestea, o asemenea obligație poate să contravină drepturilor fundamentale. În această privință, Curtea consideră că, atunci când o instanță a unui stat membru este chemată să controleze conformitatea cu drepturile fundamentale a unei dispoziții sau a unei măsuri naționale care, într-o situație în care acțiunea statelor membre nu este în întregime determinată de dreptul Uniunii, pune în aplicare acest drept, **autoritățile și instanțele naționale sunt libere să aplice standarde naționale de protecție a acestor drepturi**, cu condiția ca această aplicare să nu compromită nivelul de protecție prevăzut de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și nici supremația, unitatea și efectivitatea dreptului Uniunii.

Aplicând această jurisprudență în speță, Curtea distinge principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, astfel cum a fost aplicat și interpretat în jurisprudența națională în discuție, de principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (*lex mitior*). În măsura în care această jurisprudență se întemeiază pe principiul legalității infracțiunilor și pedepselor, sub aspectul cerințelor acestuia referitoare la previzibilitatea și la precizia legii penale, Curtea, după ce a subliniat importanța acestui principiu atât în ordinea juridică a Uniunii, cât și în ordinile juridice naționale, concluzionează **că instanțele naționale, prin derogare de la obligația lor de a asigura efectul deplin al dreptului Uniunii, nu sunt ținute să lase neaplicată această jurisprudență.**

În schimb, instanțele naționale nu sunt autorizate să aplice un standard național de protecție privind principiul aplicării retroactive a legii penale mai favorabile (*lex mitior*) în împrejurări precum cele aflate la originea prezentei proceduri preliminare. În această privință, Curtea subliniază că, ținând seama de necesara punere în balanță a acestui standard, pe de o parte, și a cerințelor dreptului Uniunii, pe de altă parte, instanțele naționale nu pot repune în discuție întreruperea termenului de prescripție a răspunderii penale aferentă unor acte de procedură intervenite anterior invalidării dispozițiilor naționale pertinente. O asemenea repunere în discuție ar avea astfel drept consecință agravarea riscului sistemic de impunitate pentru infracțiuni care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii care decurge din simpla lipsă a unor cauze de întrerupere a prescripției timp de aproape patru ani în România.

Lăsarea, din oficiu, neaplicată a jurisprudenței naționale și răspunderea disciplinară a judecătorilor

În temeiul principiului supremației dreptului Uniunii, o decizie pronunțată cu titlu preliminar de Curte este obligatorie pentru instanța națională în ceea ce privește interpretarea dreptului Uniunii pentru soluționarea litigiului particular. În consecință, această instanță nu poate fi împiedicată să dea, imediat, dreptului Uniunii o aplicare conformă cu decizia sau cu jurisprudența Curții, înlăturând la nevoie o jurisprudență națională care constituie un obstacol în calea deplinei eficacități a acestui drept. Un astfel de comportament al judecătorului național nu poate fi calificat nici drept abatere disciplinară.

MENȚIUNE: Trimiterea preliminară permite instanțelor din statele membre ca, în cadrul unui litigiu cu care sunt sesizate, să adreseze Curții întrebări cu privire la interpretarea dreptului Uniunii sau la validitatea unui act al Uniunii. Curtea nu soluționează litigiul național. Este de competența instanței naționale să soluționeze cauza conform deciziei Curții. Această decizie este obligatorie, în egală măsură, pentru celelalte instanțe naționale care sunt sesizate cu o problemă similară.

Document neoficial, destinat presei, care nu angajează răspunderea Curții de Justiție.

Textul [integral](#) al hotărârii se publică pe site-ul CURIA în ziua pronunțării.

Persoana de contact pentru presă: Corina-Gabriela Socoliuc @(+352) 4303 5536

Rămâneți conectați!

